

S?n?f ?çi ?stenmeyen Davran??lara Yönelik Ö?retmen Tutumlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *S?n?f ?çi ?stenmeyen Davran??lara Yönelik Ö?retmen Tutumlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30294>

Özet

Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlara Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği (SİİDÖTÖ), ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, sınıf ortamında gözlemlenen öğrenci kaynaklı istenmeyen davranışlara karşı geliştirdikleri öğretmen tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, öğretmenlerin bu tür davranışlara karşı hem duyuşsal tepkilerini hem de davranışsal eylemlerini değerlendirerek, tutumlarının altında yatan psikolojik yapıyı ortaya koymayı hedeflemektedir. Ölçek, Ece Şentürk tarafından 2010 yılında yapılan bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir.

Toplam 16 maddeden oluşan bu ölçek, iki temel alt boyuta ayrılmaktadır: Duyuşsal Boyut ve Davranışsal Boyut. Elde edilen yüksek güvenirlik ve geçerlik değerleri, ölçeğin ilköğretim düzeyindeki öğretmenlerin tutumlarını güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçebildiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Öğretmen tutumları, sınıf yönetimi, istenmeyen öğrenci davranışları, duyuşsal boyut, davranışsal boyut, geliştirme ölçeği, ilköğretim.

Yazarlar

Ece Şentürk

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik sergiledikleri tutumları belirlemek ve bu tutumların yaşı, deneyim, eğitim durumu gibi çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini incelemektir.

Bu araç, eğitim araştırmacıları ve okul yönetimleri için öğretmenlerin disiplin stratejilerini ve öğrenci davranışlarına verdikleri tepkileri anlamada kritik bir araç sunmaktadır. Ölçek, öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı gösterdikleri duygusal tepkileri ve bu tepkileri takiben uyguladıkları ceza veya önleme odaklı davranışsal eylemleri nicel olarak ölçmeye olanak tanır.

Yapı

Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlara Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği, öğretmen tutumlarını iki temel psikolojik yapı üzerinden incelemektedir:

Duyusal Boyut: Bu boyut, öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları karşısında hissettikleri duygusal tepkileri (örneğin, öfke, hayal kırıklığı, rahatsızlık) ölçer. Bu boyut 11 maddeden oluşmaktadır.

Davranışsal Boyut: Bu boyut, öğretmenlerin istenmeyen davranışları yönetmek veya sonlandırmak için uygulamaya eğilimli oldukları somut eylemleri ve disiplin stratejilerini (örneğin, cezalandırma, uyarma, görmezden gelme) ölçer. Bu boyut 5 maddeden oluşmaktadır.

Ölçek, bu iki boyutun birleşimiyle, öğretmenlerin sınıf içi disiplin olaylarına karşı sergiledikleri bütüncül tutumu kapsamlı bir şekilde değerlendirmektedir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen analizlerde, örneklem yeterliliğini gösteren KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri hesaplanmıştır. KMO, verilerin faktör analizi için uygunluğunu gösteren önemli bir istatistiktir.

Elde edilen KMO değeri **.829** olarak bulunmuştur.

Genel kabul gören standartlara göre, .80 üzeri bir KMO değeri, veri setinin faktör analizi için son derece uygun olduğunu ve örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, ölçeğin yapısal geçerliğine önemli bir katkı sağlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla yaygın olarak kullanılan Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır.

Ölçeğin 16 maddelik tümü için hesaplanan Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı **.85** olarak tespit edilmiştir.

Bu değer, psikometrik literatürde kabul edilebilirliğin (genellikle .70) oldukça üzerinde olup, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü ve yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Sınıf İstenmeyen Davranışlara Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği, yürütülen faktör analizi çalışmaları sonucunda toplam 16 madde ve 2 temel alt boyuttan oluşacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu iki faktör, öğretmen tutumlarının bileşenlerini ayrıntı olarak daha detaylı bir analiz imkanı sunmaktadır.

Faktör yapısının aştaki dağınımı göstermektedir:

Duyusal Boyut: 11 madde içerir. Bu maddeler, öğrencinin ders dışı bir işle ilgilenmesi gibi istenmeyen davranışlar karşısında öğretmenin yaşadığı öfke, rahatsızlık gibi duygusal tepkileri ifade eder.

Davranışsal Boyut: 5 madde içerir. Bu maddeler, ders etkinliklerine katılmayan öğrencileri cezalandırma gibi, öğretmenin istenmeyen davranışlara karşı uyguladığı veya uygulamayı düşündüğü somut eylemleri ifade eder.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme Ölçeği (Özgün Geliştirme)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: İlköğretim Okulu Öğretmenleri

Yaş Grubu: Yetişkin (İlköğretim Öğretmenleri)

Popülasyon Detayları: İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5 dereceli Likert tipi bir derecelendirme kullanır.

Anahtar Kelimeler

Çıkarım, KMO, faktör analizi, disiplin, Likert, Cronbach Alpha, davranış sorunları.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: Yüksek lisans tezi Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulmuştur (Van, 2010).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2010 yılında Ece Şentürk'ün yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin

kullanım ve izin şartları için sorumlu yazar Ece Şentürk ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çalışmalarda kullanım için genellikle tez yazarından izin alınması tavsiye edilir. Ölçek, bir yüksek lisans tezi çalışması ürünü olduğundan, genellikle ticari olmayan akademik kullanımlarda ücret talep edilmemektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [sinif-ici-istenmeyen-davranislara-yonelik-ogretmen-tutumlari-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Şentürk, E. (2010). *İlköğretim okullarında sınıf içinde gözlenen istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Yüksek lisans tezi)*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Tez erişim linki: tez.yok.gov.tr

Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlara Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği Maddeleri

Ölçek Derecelendirmesi: 5'li Likert (1=hiç katılmıyorum - 5=tamamen katılıyorum)

Ölçek 16 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır:

Duyusal Boyut (11 madde): Öğrencinin ders esnasında ders dışı bir işle (arkadaş ile konuşma, bir nesne ile oyalanma, vb.) ilgilenmesi beni öfkeliendirir.

Davranışsal Boyut (5 madde): Ders etkinliklerine katılmayan öğrencileri cezalandırırım.